

TITO

Paulom dis tcgāya sa

Titom koe

Téé-cookg'ai sa

Tito ba kò qhàò zi dim dtcòm-kg'ao me e, ncēe kò gam khama ma ko ma tséé ba, a kò Paulo ba Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xgaan koe hùì. Paulo ba kò ncēes tcgāya sa Tito ba góá máá, ěem kò Kerete koe qaù mea ka, kereke di tsééa nem gha tc'āà-cookg'ai ka.

Tcgāya sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aika dis kam ko Tito tséé-kg'ám zi tc'āà-cookg'aim kerekes di xu gha kúrú zi ka kg'ui.
2. Gaiam ko Tito bìría kg'ónòè, ntamam gha ma tǎáka zi xg'ae zi ma kerekes koe xгаа-xгаа sa: kaia xu khòè xu hēé, naka kaia zi khòè zi hēé (ncēe ko hàà dxàe-coa zi xгаа-xгаа zi), qárí-kg'ao xu hēé naka qǎàn hēéthēé e.
3. Còò dis kam ko Paulo Tito ba bìría tchàno-tchano dtcòm-kg'ao ne di tsééan ka: kái-kg'aise méé ne tòókua hǎa naka ncàmkuu hǎa, naka hòreku di i guu, naka ntcoekuan di i guu, naka kerekes koe q'aa-q'aase guu sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tc'āà-còokg'ai sa
- xгаа-xгаа ne
- cgómkuu ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu (1)
  - Tǎáka zi xg'ae zi di xгаа-xгаа ne, kerekes koe (2)
  - Tchànoan xгаа-xгаа ne (3)
-

Kerekes di xu tc'ǎà-cookg'ai xu (1)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Nqarim dir qǎà ra, a Jeso Krestem dir x'ǎè úú-kg'ao^a ra. Tsééa óáèa ra, Nqarim ka nxárá tcg'òòèa ner gha hàà gane di dtcòmàn koe **hùì**, a kúrú ne ne tseeguan q'ǎa, a Nqari-tcáóa hāase kg'òè ka. ²Chòò tamas kg'òès di nqòðàn úúa hāase, ncēm kò Nqarim ncēe tshúù-ntcōa di tama ba, nqòóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe nqòòkagu **taa** hāa sa. ³Gam qáða tcg'òóa hām x'aèm kam kò Gam dim kg'ui ba **tiri** xгаа-xgaan koe x'ái. Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba ncēs tséé sa máà tea, ēem kò ma x'ǎèa hāa khama ma.

⁴Titoè, gatá dis dtcòm̄s koe tseegu di tsi cóá tsi tiri tsir ko **ncēs tcgāya sa** góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hēé, naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-kg'ao ba hēéthēé tsara koe guua hāa cgóm̄kuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i tsáá cgoa hāa, témé.

Titom di tsééa ne Kereta koe

⁵Eē kò xg'ara-xg'araè tama zi gúù zi tsi gha qaù a tchàno-tchano domkar kò Kereta koe qaù tsia, a tsi a ēer ko ma x'ǎè tsia khama ma wèè xu x'ǎé-dxoo xu koe kerekes di xu kaia xu nxárá tcg'òò. ⁶Kerekes dim kaia ba méém káà chibim khòè ba ii, cúfs khòès dim khòè ba méém ii, gam di cóán méé i dtcòm-kg'ao ii, naka ia táá uàan hēé naka ntcoekuan hēéthēé ka q'ǎaèa hāa guu. ⁷Nqarim di tsééan ko kúrúm khòè me e domka méém káà chibi ba ii, táá méém ko dqòm̄se guu kana xgòà-xgoase guu, kg'áà-kg'ao ba méém ii guu, naka ncōo di ii guu, naka táá kàa cgoa qguù di ii guu. ⁸Igaba méém qǎèse ko khòèan hààkagum khòè ba ii, qǎè gúúan ncàm̄am khòè ba méém ii, qgóóse ko ba, a tchàno ba, a tcom-tcomsa ba, a xaèa kg'ónòsea hāa ba. ⁹Tcom-tcomsam kg'ui ba méém qgóóa qari, ēem ma xгаа-xгааè mea hāa khama, naka baa gha nxāasega c'ēe ne ghùì-ghuin tcáo kóm̄seko xгаа-xgaan cgoa, naka ēe ko ntcoe e ne tchàno-tchano.

¹⁰X'ǎèan ntcoea hāa ne khòè ne kái nea hāa ke, kg'uia xám-kg'ao ne, a kàa-kg'ao ne, kái-kg'aise gane ēe Juta dis dtcòm̄s koe guua hāa ne.^b

¹¹Nqookaguè méé ne, gúù zi ēe ne ga kò xгаа-xгаа tama zi xгаа-xgaan ka ne ko wèém x'ǎé ba cg'ǎè-cg'ǎè ke, a ko ncēe xгаа-xgaan kúrú, c'ēes gúù sa ne gha kàan cgoa hòða mááse ka. ¹²Gaxu porofiti xu ka c'ēm tc'áró ga kò máá: “Kereta di nea wèè x'ǎè ka tshúù-ntcōa-kg'ao ne e, a cg'ǎè cau ne kg'oo-coa ne e, kúrúa mááse tama nea igaba ne kg'ama tc'óó-kg'ao ne

a 1:1 *x'ǎè úú-kg'ao* - Gerika sa ko “apostolo” témé. **b 1:10** *ēe Juta dis dtcòm̄s koe guua hāa ne* - Gerika sa ko máá: “ēe q'ǎe nqāa-qgai khòò-kg'aièa ne dis xg'aes koe hāa ne,” témé.

e,” témé. ¹³Ncêe ko nxàèè sa tseegu si i, ke qarika dqàè ne, naka ne gha nxāasega tchàno dtcòmàn úú, ¹⁴naka nea Juta ne di huwan táá gúú cgáé khama ma sée guu, kana gane êe ko tseeguan ntcoe ne di x'áèè-kg'áman igaba. ¹⁵Gane êe q'ano ne ka i wèè gúúan q'ano o, igaba gane êe cg'áèè tc'êe ne ncêe dtcòm tama ne ka i cúí gúú ga q'ano tama. Gane di tc'êean hêé naka tcáóan hêéthêéa cg'áèè-cg'áèèa. ¹⁶Nqari ba ne q'ana hãa sa ne ko nxàea tseegukagu, igaba ne ko gane di tsééan ka xguí Me. Cg'áèè kg'òd ne e, a komsana tama, a ne a qàè gúúan kúúú kg'ano tama.

Tséé-kg'áma ne tááka zi xg'ae zi di i kerekes koe (2)

Titom ga ko xгаа-xгаа sa

2 ¹Igabaga méé tsi tsáá qàè xгаа-xgaan kg'anoa zi gúú zi ka kg'ui. ²Kaia xu khòè xu xгаа-xгаа naka xu qgóóse, naka tcom-tcomsa ii, naka i tc'êe-kg'áma xu tchàno ii, naka xu dtcòmàn koe hêé naka ncàmkuan koe hêé naka qád tcáóan koe hêéthêé tchàno ii.

³Gataga méé tsi thêé kaia zi khòè zi xгаа-xгаа naka zi kg'òè-kg'áma zi koe qgóóse, naka táá c'amku di ii, naka góéan kg'áà koe káíse tòóse guu, igaba méé zi tchàno gúúan xгаа-xгаа. ⁴Nxāasega zi gha khòè zi gazi ka cg'áré zi xгаа-xгаа, gazi di xu khòè xu hêé naka gazi di cóán hêéthêé méé zi ncàm sa, ⁵naka zia qgóósean úúa hãa, naka q'ano ii, naka zia x'áéa zi qàèse xaèa kg'ónò, naka zia gazi di xu khòè xu máàse, nakam gha nxāasega táá Nqarim dim kg'ui ba cóèè guu.

⁶Gataga méé tsi thêé qáí-kg'ao-coa xu ntcàm naka xu qgóósean úú. ⁷Wéès gúús qàès kúúú koe méé tsi x'ái sa ii. Tsari xгаа-xgaan koe méé tsi x'ái, tcáóá tsi qàè e sa, naka wèè tcáóá tsi cgoa gúúan kúúúan ka hêéthêé e. ⁸Kómseko kg'uiian ncêe ntcoèè tite tséékagu, naka ne gha nxāasega gane êe ko ntcoe e ne sau-cgaekaguè, cúí gúúú tshúúú ga káà a gane gha gatá ka kg'ui i ke.

⁹Qààn méé tsi xгаа-xгаа naka i wèè zi gúú zi koe gaan ka q'òósean komsana, naka qàè-tcaokagu u, naka táá kg'ui-kg'ám-q'oo o guu, ¹⁰naka táá ts'áà cgae e guu. Igaba méé i x'ái, wèè zi dàò zi koe i kaisase tcom-tcomsa a sa, naka ia gha nxāasega Kgoara-kg'aom gatá dim Nqarim di xгаа-xgaan wèè zi qgái zi koe t'òè-t'òe.

¹¹Nqarim di cgómkuane ne x'áísea hãa, a ko wèè ne khòè ne koe kgoarakuan óá. ¹²A i a ko xгаа-xгаа ta a, cg'áèè tcáóan hêé naka nqóóm di zi tc'êe zi hêéthêé ta gha xguí ka, naka taa gha ncêem kámám dim nqóóm koe qgóóse hãase kg'òè, naka tchàno ii, naka Nqari-tcáóá hãa; ¹³êe ta hãa a ko ts'ee-ts'eekg'aièas nqòd sa qàà ka, Nqarim kaim, Kgoara-kg'aom gatá dim Jeso Krestem dis x'áàkos x'áíse-q'oo sa, ¹⁴ncêe kò gatá domka máàsea hãa ba, nxāasegam gha wèè chìbian koe x'ámá

tcg'òò ta a ka, a ba a gha Gam di khòèan q'ano-q'anoa mááse, Gam di gha ii ka, a gha gataga qãe tséèan kúrú koe kaisase máàsea hãa.

¹⁵Ncêe zi gúú zi méé tsi xгаа-xгаа, naka wèè qarria tsi ka khòèan ntcàm naka dqàè e. Táá hêé naka i khòèan ncoè tsi guu.

Tchàno gúùan kúrúa ne (3)

3 ¹Khòè ne tc'èe-tc'èe naka ne gane di xu tc'àa-cookg'ai xu hêé naka gane di xu kaia xu hêéthêé qámsea máá, naka nea komsana, naka nea wèés gúùs qãe sa kúrúan kg'òndsea máá. ²Táá méé ne c'èe khòè ka cg'ãèse kg'ui guu, kana mēéku cgoa a guu, igaba méé ne qãè cau ii, naka qámsea ne hãa sa wèè khòèan koe x'ái.

³C'èe x'aè ka ta kò gatá igaba káà tc'èe ta a khama, a kò komsana tama, a kò hoàkaguè, a ta a kò èe ta ko tc'èe zi hêé, naka tááka zi kare-kg'ám zi hêéthêé kúrú koe tòósea hãa, a kò cg'ãè tc'èean hêé naka chikuan hêéthêé cgoa kg'òè, a ta a kò khòèan ka hòrèèa, a kò thêé hòrekua hãa.

⁴Igabaga èe i ko Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom di qãèan hêé naka ncàmàn hêéthêé x'áise, ⁵kam kò kgoara ta a, èe ta kò gatá kúrú hãa zi gúú zi tchàno zi domka tamase, igaba Gam di thòò-xama-máákuan domka. Kgoara ta am kò kãbase ábàkuan dis xg'aàkus koe hêé naka kãba-kãbakus koe hêéthêé e, Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a, ⁶ncèem kò gatá koe kaisase ntcãà tcana hãa ba, gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem koe guu a. ⁷Ncèes gúùs domka ta Gam di cgòmkuuan ka **Nqarim cookg'ai koe** tchàno ta iise bóòèa hãa, a Gam di zi gúú zi kàoa, chòò tama kg'òèan dis nqòò sa úúa hãase. ⁸Ncêe kg'uiua nea tcom-tcomsa a.

Ra ko ncêe zi gúú zi méé tsi qarika nxàe sa tc'èe, naka ne nxãasega èe Nqarim koe tcoma hãa ne kòrese naka nea qãè gúùan kúrúan kgoara tcáoa máá. Ncêe zi gúú zia qãè zi i, a wèè khòèan koe hùian úúa.

⁹Igabaga méé tsi káà hùì ncoekuan hêé naka qhàò zi ko ma xùrikus ka hêé, naka tèèku-kg'ám zi hêé, naka x'áèan di mēékuan hêéthêé téékagu, káà hùì i, a cg'ãa-cg'ana a ke. ¹⁰Khòèm kereke sa ko tsai-tsai q'aa ba méé tsi tc'àa di sa dqàè, naka cam di sa hêéthêé e. Gaa koe guus ka táá tchòà úú cgoa me guu, ¹¹q'ana hãase, èeta iim khòè ba dàòm q'oo koe tcg'oara, a chibiga me e sa, a ba a gaam ga ba gam ka bóòa xguisea hãa.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹²Eèr kò Aretemase ba kana Tigiko ba tsáá koe tsééa úú ne méé tsi qarika kúrú naka Nikopolise koe hàà cgae te, sao kar gha gaa koe hãa sar bìrìsea hãa ke. ¹³Kúrú wèés gúùs èe tsi ga kúrú sa naka Senasem x'áè q'aa-kg'ao ba hêé, naka Apolose ba hêéthêé tsara gatsara dis qòòs ka hùì, naka bóò c'èe gúú ga tsara tào tama sa. ¹⁴Gatá di khòèan méé i

thēé xгаа-xгаase naka ia qāè gúùan kúrú kgoara tcáóa máá, naka ia gha nxāasega qaase ko zi kúrú, naka ia táá kàà hùis kg'òè sa kg'òè guu.

¹⁵Wèé ne khòè ne ncēe tí cgoa hãa ne ko tsgámkagu tsi. Tsgámkagu méé tsi ēe dtcòmàn koe ncàm taa ne.

Cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.